

Asia: VN/7206/2020

HE terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta; Valmiutta ja häiriötilanteiden hoitamista koskevat säädökset

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon antajan organisaatio

Sairaanhoitopiiri

Muita kommentteja

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä (Siun sote) pitää kannatettavana, että terveydenhuollon ja sosiaalitoimen valmiussuunnittelulle ja tilannekuvan muodostamiselle saataisiin valtakuntaan yhdenmukainen malli, joka ohjaa valmiussuunnitelmien yhteismitalliseen laatimiseen sekä tilannekuvan muodostamiseen. Ehdotettu malli, jossa tämä tapahtuisi viiden yliopistosairaalan johtamana, ei kuitenkaan palvele parhaalla mahdollisella tavalla lain tavoitteita valtakunnallisen tilannekuvan muodostamisen ja johtamisen kannalta. On vaarana, että asetelmaan tulee yksi ylimääräinen porras, joka ei tuo lisäarvoa asiaan. Jo nykyisellään aluehallintoviraston tehtävänä on varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen alueella. Terveydenhuollon ja sosiaalitoimen valmiussuunnittelu ja tilannekuvan muodostaminen olisi mahdollista toteuttaa maakunnallisena toimintana jota STM ohjaa ja alueellisena toimijana olisi aluehallintovirastot. Tällöin tulisi huomioitua sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuus lisätynä maakunnan muiden toimijoiden varsin merkittävällä osuudella häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallinnassa. Maakunnan kokonaisvarautuminen pohjautuu pitkälti paikallistuntemukseen sekä sote-toimijoiden ja kuntien, yhteisöjen ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyöhön. Mikäli sosiaali- ja terveydenhuollon resurssiohjaus otettaisiin tästä erilleen, olisi tämä omiaan aiheuttamaan maakunnan alueen toimijoiden yhteistyölle merkittäviä haasteita. Sama koskee myös valmiussuunnittelua ja tilannekuvan muodostamista.

Lakiesitysten kiireellisyyttä on luonnoksessa perusteltu sillä, että päällä olevasta Covid-19-pandemiasta johtuen säädösten voimaantuloa ei voida lykätä tulevan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen yhteyteen. Kuten luonnoksessa todetaan, pandemian vuoksi on jo erityisesti terveydenhuollon osalta siirryttykin tilannekuvan muodostamisen osalta esitetyn kaltaiseen malliin. Siun sote pitää riskialttiina sitä, että akuutissa tilanteessa muutettaisiin jo vakiintuneita toimintamalleja. On epärealistista, että tässä tilanteessa ehdittäisiin laatimaan sellaiset

valmiussuunnitelmat, jotka palvelisivat pandemiatilanteen hoitamista. Tästä voisi pahimmillaan aiheutua lisää sekaannuksia eri toimijoiden välillä. On huomattava, että valmiuslain 86 § on otettu käyttöön ja sen nojalla STM/AVI voivat jo nyt ohjata päätöksillään sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköjä niissä asioissa, joihin lakiehdotuksen toivotaan tuovan parannusta. Siun soten näkemyksen mukaan tämä olisi parempi keino vastata akuutin pandemian aiheuttamiin haasteisiin. Olisi parempi, että valmiuteen ja varautumiseen liittyvät lakiuudistukset kytkettäisiin osaksi sote-rakenneuudistusta. Tämä olisi omiaan korostamaan varautumiseen liittyvien velvoitteiden merkitystä. Erillisenä asiana ennen rakenneuudistusta toteutettuna nämä olisivat vaarassa jäädä erillisiksi ja tavallaan jo ratkaistuiksi toimintamalleiksi, mitkä sellaisenaan eivät välttämättä sovi tulevaan soteuudistukseen.

Lakiehdotus antaisi yliopistollista sairaalaa ylläpitävälle sairaanhoitopiirille toimivallan johtaa ERVA-alueen terveydenhuollon ja sosiaalihuollon resursseja sekä normaaliolojen häiriötilanteissa että poikkeusoloissa, mikäli yhden sairaanhoitopiirin kuntien resurssit ovat riittämättömät. Siun sote pitää tätä yhteiskunnan kokonaisvarautumisen kannalta toimimattomana ratkaisuna.

Näkemyksenne ehdotetuista sosiaalihuoltolain muutoksista

On kannatettavaa, että sosiaalihuollon varautumiselle laaditaan yhtenevät mallit valtakunnallisesti. Tämä voi kuitenkin tapahtua suoraan valtiovallan ohjauksessa maakunnallisena toimintana. Ehdotetussa mallissa tarvittava sosiaalihuollon asiantuntemus yliopistosairaalassa jäisi huomattavan ohueksi ja irralliseksi – ulkoapäin tuotetuksi. Asian merkittävyys huomioiden tätä ei voida pitää hyväksyttävänä.

Sosiaalitoimen resurssiohjausta ei voida eriyttää maakunnan omasta päätöksenteosta myöskään normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa.

Näkemyksenne ehdotetusta terveydenhuoltolain muutoksista

On kannatettavaa, että terveydenhuollon varautumiselle laaditaan yhtenevät mallit valtakunnallisesti. Tämä voi kuitenkin tapahtua suoraan valtiovallan ohjauksessa maakunnallisena toimintana.

Terveydenhuollon resurssiohjausta ei voida eriyttää maakunnan omasta päätöksenteosta myöskään normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa.

Kela Sakari
Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä